

ΑΠΟ ΤΑ ΒΑΘΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ο ΟΔΟΝΤΑ ΑΝΤΙ ΟΔΟΝΤΟΣ

(Βυζαντινή διήγησης)

Ο αυτοκράτωρ Θεόδωρος ο Λάσκαρης, φορώντας πλέον ρόσα καλογήρου, πεσμένος ταπεινά, άπάνω εις την τέφρα, τή χέρια σταυρωμένα έχοντας έπάνω εις τό στήθος, έπνεε τή λιοθία.

Ξομολογήθηκε, μετέλαβε, προετοιμάσθηκε γιά τήν φοβερή στιγμή, και γυνωθιθείς πλέον άπό τό άνθρώπινο μεγαλείο, εύχαριστώσας θά έτεινε τή χέρια του στόν θάνατο, εάν δέν τόν βασί- νιζε ή ιδέα του παιδιού του 'Ιωάννου, ένδς άτυχούς πλάσματος έννεα έτών, πού θά του σύντριβε τό κεφάλι, εάν άπό τώρα του έβαζε τό στέμμα της Νικαίας.

Ο αυτοκράτωρ έκλαιε και ειχε μεγάλο δίκπο. Τό δυνατό χέρι, πού θά στήριζε και ύποστήριζε τό δίδημα, στού 'Ιωάννου τό κεφάλι δέν ύπήρχε πουθενά. Και ό άτυχος πατέρας, μόνον φανατικούς έχθρους, διέκρινε κοντά του.

Ποιον και ποιον να έμπιστευτήν ; Τόν Γεώργιον 'Ακροπολίτην ;

'Αλλά αυτός, δέν θά λπομόνπνε, βέβαια, ποτέ ότι κατά δια- ταγήν του αυτοκράτορος, ειχε μαστιγωθεί σάν δούλος,

Ο Μυσαλίωv ; 'Αλλά αυτόν τόν πέταξε με περιφρόνησι εκτός του Συμ- βουλίου.

Ο Μιχαήλ Παλαιολόγος ; Καλός εινε αυτός, αλλά θά τήν λπομονούσε άραγε, κάποια όλεθρία νύχτα ;

'Αλλά ίσως και να τήν λπομόνπνε !... Ποιός ξέρει ;... Ο αυτοκράτωρ, μόνον μιά φορά, εφάνηκε σκληρός σ' αυτόν...

— Ο Μιχαήλ, εινε γενναίος, φώναζε. Κράζατε τόν Μι- χαήλ Παλαιολόγον ! Σπεύσατε !... 'Ενας άπό τούς φύλακας, πού παρότεκεν βγήκε, και σέ λίγο γύρισε, άκολουθών τόν Μιχαήλ Παλαιολόγον.

Ο Λάσκαρης, ύμα ειδε τόν Μιχαήλ, έννεο στούς άλλους, να τούς άφίσουν μοναχούς. Οι δύο άνθρωποι, κοιταχθήκαν άφω- νοι, κάμποσα λεπτά της ώρας. Πρώτος μίλησεν ό αυτοκράτωρ.

— Μιχαήλ, ειπέ μου, με μισεις ; — Ναι.

— Και όμως σέ προσκαλώ σέ μιά επίσημη και ιερή στιγμή... Στην ώρα του θανάτου μου, για να σου ζητήσω μιά χάρι, μιά μεγάλη ευεργεσία.

— Προσκαλεις έμέ, γιατι ξέρεις ότι άλλος, εινε αδύνατον να σου τήν κάμψ.

— Μιχαήλ, πάντοτε σέ αγαπούσα. Τό γνωρίζεις. 'Ενα μικρό και ειρωνικό μειδίαμα συνέστειλε τή χείλη του Παλαιολόγου.

— Μιχαήλ, μην κρίνης άσotteρά, τήν προς σέ διαγωγήν μου. 'Εάν βασιλεύσης και σού χαμμιά φορά, (ό Θεός και οι άγιοι, να

τηγός έλεγε πίσω του : — Σπύρο, σού μόνον εισαι ή πατριδα ;

Κάποιος έξυπνος του είπε μιά ημέρα : — Καϊμένη Σπύρο, όλο καρδιά εισαι ! Και ό Ματσούκας του ύπάρτησε : — 'Εχω και λίγο μυαλό για να μη λέω κοιταμάρες !

Μιά φορά κατι πλούσιοι νέοι έδιδαν τραπέζι εις τό όποιον παρεκάθησε και ό Ματσούκας. Φαγητά, ποτά, όλα πλούσια και άκριβά. 'Όταν όμως έπλήρωσαν και σπκώθηκαν να φύγουν, έδωσαν για ποδη-μποσό, στό γκαροσί μιά... δραχμή.

Ο Ματσούκας βγάζει και του δίνει πενήντα δραχμές. — Τι κάνεις αυτό ; του λέν εκείνοι. — Πληρώνω τήν έξοδό σας, τούς άπήντησε.

Να και ένα ανέκδοτο τρ τρυοδι του, για τήν ματαιότητα και μαροζότητα του κόσμου :

Σέ τίποτα ό άνθρωπος, τίποτα δέν στηρίζει, ότ' ώμορφαινει σημερα, αυτος τ' άσχημίζει.

Καλόγηρος άγράμματος στού κόσμου τό ψαλτήρι, χαρά και λύπη, πίνει τα στό ίδιο τό ποτήρι...

Και εκείνο τό θαυμάσιο : Του 'Ελληνος ό τρά- χηλος, ζυγόν δέν ύ- [υποφέρει μόv' ύποφέρει τις σφερμιές νύχτα και [μεσημέρι... Σ.

σέ φυλάζουν άπό τέτοια συμφορά), τότε θα μάθης πόσο δίκπο ειχα όταν σ' εφυλάκισα, όταν μου λέγαν : 'Ο Μιχαήλ επιβου- λεύεται τό στέμμα σου, επιβουλεύεται άκόμα τή ζωή σου, εινε νέος, εινε εύγλωτος και τόν αγαπάει ό στρατός...' 'Αλλά, ά- φησέ με, σέ παρακαλώ να τελειώσω, αι στιγμές μου εινε λίγες και γι' αυτό εινε πολύτιμες. 'Ακουσέ με. Πειθαινω και άφίνω ένα παιδί. Τέκνον άνευ προστασίας και ύποστηρίγματος... Σε διορίζω κηδεμόνα του μετά του Μυσαλίωvος. Τόν δέχεσαι αυτόν τόν τίτλον ;

— Δέχομαι. — Και όρκίζεσαι άπάνω στό νεκρικό μου τό κρεββάτι, και ένώπιον άκόμα, του Θεού, ότι θα εισαι ένας φιλόσοφος πατέ- ρας για τόν γνιό μου ;

— 'Ακουσε, αύριο, έπειτα άπό τήν κηδεία σου, θα φονεύσω τόν Μυσαλίωνα, και τήν οικογενείά του, για να μείνω εγώ μόνος κηδεμόνας του παιδιού σου. Μετά όκτω ημέρες θα ριζώ τό παιδί σου σέ ένα δεσμοκτήριο, πού εινε κοντά στήν άκροθαλα- σιά και έπειτα άπό ένα έτος, θα του βγάλω τή μάτια του με ένα άναμμένο σίδερο.

Ο Αυτοκράτωρ μάζευσε όσες δυνάμεις του άπέμειναν για να συρθεί έως τή πόδια του Παλαιολόγου, κραζοντας, — 'Ελεος ! 'Ελεος, για τό φτωχό και άτυχο παιδί μου ! 'Εάν έχρη έναντίον μου, εκδικήσου έμένα, χτύπα με με τό ξίφος σου, αλλά κληήσου τό παιδί μου !

— Να σέ χτυπήσω με τό ξίφος μου ; 'Αλλά γιατι ; Σ'ν θα πεθάνης σέ μιά ώρα !

— 'Ελεος, σέ έξορκίζω, έλεος !... Σπλαχνίσου ένα μικρό παιδάκι,

— Θεόδωρε Λάσκαρη, ό Θεός εινε δίκαιος. Με πέταξες, τρία χρόνια, σού στή φυλακή. Ο πρκατωμένος σιδερος, πού θα βγάλη τή μάτια του παιδιού σου, σού χρουσιμευσε για να ξερεθειξης άγριότατος, για να σπαράξουνε τήν άδερφή μου, κλεισιμένη, κατά διαταγή σου, μέσα σ' ένα σάκκο, γιοματόν άπό τέτοια άγρια θηρία...

— 'Αλλά τό παιδί μου εινε άθώο. — Και ή άδερφή μου ήτανε άθώα.

— Τι εγκλημα διέπραξε τό τέκνο μου ; — Και ή άδερφή μου, σέ τι εγκλημάτισε, παρακαλώ ; Γιατι δέν θέλπω να ύπανόρθευή τήν θυγατέρα της με τόν έννοού- μένον Μυσαλίωνα ; Συνέτριψες μιά μητρική καρδιά. 'Ας συντριβή τώρα και ή πατρική καρδιά σου. 'Εφόνευσες γυναίκα, για πληρωμή θα χάρσης τό παιδί σου... Αυτή εινε ή δικαιοσύνη, 'Οδόντα άντι όδόντος...

— Καλά, βόγγηξε τότε ό Λάσκαρης. Ειμαι ό Αυτοκράτωρ σου, άκόμη. — Καί φώναζε με δυνατή φωνή τούς φύλακας. Ο Μιχαήλ πάτησε με τό πόδι του, τόν λάφυρα του Αυτο- κράτορος και του έπνιξε τις φωνές. — Σώπα, πτώμα ! του εφώναζε. Απομονάς ότι ό Αυτοκρά- τωρ όταν πεθάνει, δέν βασιλεύει πιά ! 'Αλλά γιατι ; Γιατι να σ' εμπόδισω να φωνάξης, έπρόσθεσε ό Μιχαήλ, και σήκωσε τό πόδι του άπ' τόν λαιμό του. 'Όσο κι' άν φωνάξης, κανένας δέν θα ρθή σ' έσε, και άν ερχότανε κανένας, σέ ένα νεύμα μου, θα πλησίαζε για να σέ φτύση μέσ' στά μούτρα...

Και ύμα ειπεν αυτά, κάθησε κοντά εις τήν αυτοκρατορική τήν κλίνη.

Μιά ώρα πέρασε, χωρίς ν' άκουσθή κανένας άλλος θόρυβος παρα ό ρόγχος του άγανιάντος. Για μιά στιγμή ό ρόγχος έπαυ- σε, μιά σπασμωδική κίνησις τάραξε τόν καλογηρικό χιτώνα, πού κάλυπτε τό σώμα του αυτοκράτορος και τή μάτια του γλα- ρώσαν, σάν να κνιτάζαν σ' άλλους κόσμους πιά.

Ο Μιχαήλ έσκυψε άπάνω εις τό πτώμα, έβγαλεν άπό τόν κόλπο, τό αυτοκρατορικό διάταγμα, διά του όποιου διορίζοντο κηδεμόνες του τέκνου, Μιχαήλ ό Παλαιολόγος και ό Μυσαλίωv.

— Στρατιώται ! άνέκραξεν ό Παλαιολόγος, ό αυτοκράτωρ άπεβίωσεν, επίτροπος δέ του βασιλείου της Νικαίας ειμ' έγώ !

— Ζήτω Μιχαήλ ό Παλαιολόγος ! άνέκραξαν δυνατά πολλές φωνές ;

Τήν έσομένη, μετά τήν κηδείαν του αυτοκράτορος, έοφαζαν τόν Μυσαλίωνα.

'Επειτα άπό ένα χρόνο, σ' ένα ύγρδ και σκοτεινό και μαύρο φροσθριο, κοντά στήν άκροθαλασσιά, έχνυαν, με πυρωμένο σί- δερο, τή μάτια του φτωχού παιδιού...

Τό θάωο πλά- σμα, σ'ετε καν άντέστη κατά τών δπιών του...

